

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

Освітній ступінь

Бакалавр

Кількість кредитів

5

Рік підготовки, семестр

3 рік, 6 семестр

Компонент освітньо-професійної програми

Вибірковий компонент
в межах спеціальності 081 Право

Дні занять

згідно з розкладом

Мова викладання

українська

Консультації

понеділок 14.40-16.00 (210 кабінет).

Викладач

Викладач

Грищенко Олександра Петрівна

Контакти

Е-mail: pravo3000@bigmir.net

м.т.0934931981

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Земельне право» спрямована на підготовку фахівців у сфері права. Студенти отримують знання та уміння з щодо предмету, методу, системи і принципів земельного права; джерел земельного права України; поняття та елементів земельних правовідносин, підстав їх виникнення, поняття та змісту прав на землю, їх обмежень та обтяжень; поняття та змісту землеустрою, поняття та змісту охорони земель, публічного контролю за використанням та охороною земель, юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства України.

Вивчення дисципліни «Земельне право» сприяє формуванню у студентів загальнотеоретичних правових дефініцій та категорій земельного права, а також впливає на збільшення рівня їх обізнаності щодо основних напрямків та форм земельної правової політики України, засвоєнню положень законодавства, які регулюють земельні відносини, формуванню навичок застосування норм права природокористування у практичній діяльності.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:

1. Земельне право у правовій системі України.
2. Основи землекористування. Управління в галузі використання та охорони земель.
3. Правовий режим різних категорій земель.

Навчальна дисципліна «Земельне право» призначена для студентів ЗВО, які навчаються за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Вона є вибірковою навчальною дисципліною. Передумовами для вивчення цієї дисципліни є знання, навички й уміння, отримані студентами в межах дисциплін циклу загальної та професійної підготовки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Земельне право України» є ознайомлення студентів з теоретичними положеннями щодо правового регулювання земельних відносин, вивчення ними основних законодавчих та інших нормативно-правових актів, які регулюють земельні відносини, набуття вмінь і навичок застосовувати отримані знання.

Завданнями дисципліни «Земельне право» є всебічне засвоєння та оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, засвоєння квінтесенції, змісту земельно-правових відносин, навчитися розуміти зміст норм земельного законодавства, правильно їх тлумачити та застосовувати при вирішенні конкретних справ. Студенти також мають опанувати навички самостійної роботи із нормативно-правовими актами та літературою.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Земельне право у правовій системі України.					
1	Поняття, предмет, метод, принципи і система земельного права	14	2	1	11
2	Джерела земельного права	14	2	1	11
3	Земельні правовідносини	14	2	2	10
Всього за змістовий модуль 1		42	6	4	32
Змістовий модуль 2. Основи землекористування. Управління в галузі використання та охорони земель.					
4	Право власності на землю	10	2	2	6
5	Право землекористування	10	2	2	6
6	Обмеження та обтяження прав на землю	10	2	2	6
7	Поняття управління в галузі використання та охорони земель	10	2	2	6
8	Юридична відповідальність за земельні правопорушення	10	2	2	6
Всього за змістовий модуль 2		50	10	10	30
Змістовий модуль 3. Правовий режим різних категорій земель.					
9	Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	14	1	4	9
10	Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного значення, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення.	14	1	4	9
11	Правовий режим земель лісгосподарського призначення та водного фонду	14	1	4	9

12	Європейський досвід формування ринку сільськогосподарських земель. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та земель населених пунктів в Україні	16	1	4	11
	Всього за змістовий модуль 3	58	4	16	38
	Разом за курс	150	20	30	100

Тематика практичних занять

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Поняття, предмет, метод, принципи і система земельного права (2 год.)

План

1. Поняття, предмет і метод земельного права.
2. Система і принципи земельного права.
3. Розмежування норм земельного, цивільного та інших галузей права.

Тема 2. Джерела земельного права (2 год.)

План

1. Поняття і види джерел земельного права.
2. Конституція України і закони як основні джерела земельного права.
3. Земельний кодекс України.

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Право власності на землю (2 год.)

План

1. Поняття права власності на землю.

2. Право державної власності на землю.
3. Право комунальної власності на землю.
4. Розмежування земель права державної і комунальної власності.
5. Право приватної власності на землю.

Тема 4. Право землекористування (2 год.)

План

1. Право постійного і тимчасового користування землею.
2. Порядок надання земельних ділянок у постійне користування юридичним особам.
3. Правові засади оренди землі.
4. Договір оренди землі.
5. Орендодавці та орендарі, їх права та обов'язки.
6. Зміна, припинення і поновлення договору оренди землі.

Тема 5. Обмеження та обтяження прав на землю (2 год.)

План

1. Поняття та види обмежень прав на землю.
2. Правове регулювання обмежень набуття права власності на землю
3. Добросусідство.
4. Підстави припинення права власності на землю: поняття, види та їх характеристика.
5. Добровільна відмова від права власності або права постійного користування земельною ділянкою.
6. Примусове припинення прав на земельну ділянку.

Тема 6. Юридична відповідальність за земельні правопорушення (2 год.)

План

1. Поняття і види юридичної відповідальності.
  2. Склад земельних правопорушень.
  3. Підстави та умови відповідальності.
  4. Дисциплінарна відповідальність за порушення земельного законодавства.
- Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства.
5. Види правопорушень, за які настає відповідальність.

Змістовий модуль 3.

Тема 7. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення (2 год.)

План

1. Правовий режим земель промисловості.
2. Правовий режим земель транспорту.
3. Правовий режим земель зв'язку та енергетики.

Тема 8. Правовий режим земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного значення, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення (2 год.)

План

1. Правовий режим земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.
2. Поняття та класифікація земель природно-заповідного призначення.
3. Землі природних та біосферних заповідників.
4. Землі національних природних і регіональних ландшафтних парків.
5. Землі ботанічних садів.
6. Землі дендрологічних та зоологічних парків.
7. Землі парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, пам'яток природи, заказників, заповідних урочищ.

8. Охоронні зони територій природно-заповідного призначення.
9. Правовий режим земель оздоровчого призначення.
10. Правовий режим земель рекреаційного та історико-культурного призначення.

Тема 9. Правовий режим земель лісгосподарського призначення та водного фонду (2 год.)

План

1. Поняття і види земель лісового фонду.
2. Правові форми користування землями лісового фонду.
3. Управління в галузі використання земель лісового фонду.
4. Виникнення та припинення права лісового землекористування.
5. Правове регулювання відтворення та охорони земель лісового фонду.
6. Лісовпорядкування та державний лісовий кадастр.
7. Відповідальність за порушення лісового законодавства.

Тема 10. Європейський досвід формування ринку сільськогосподарських земель. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення та земель населених пунктів в Україні (2 год.)

План

1. Поняття земель сільськогосподарського призначення.
2. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення України.
3. Права і обов'язки власників і користувачів земель сільськогосподарського призначення в Україні.
4. Суб'єкти прав на землі сільськогосподарського призначення.
5. Земельний кадастр у країнах-членах ЄС.
6. Створення спеціалізованих установ. Оренда землі.
7. Охорона земель у країнах-членах ЄС.

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Робоча програма навчальної дисципліни
3. Перелік рекомендованої літератури з курсу
4. Методичні матеріали до практичних занять
5. Питання для самостійного опрацювання
6. Тематика рефератів
7. Завдання для поточного контролю знань (тести)
8. Перелік питань на підсумковий контроль знань (залік).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна нормативна база:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР Редакція від 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
3. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII. Редакція від 03.07.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
5. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР. Редакція від 16.10.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Редакція від 30.12.2020 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. Редакція від 01.01.2021 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Про використання земель оборони : Закон України від 27.11.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1345-15#Text>
10. Про екологічну мережу України: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1864-IV. Редакція від 19.04.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
11. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель : наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 23.07.2010 р. №548. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10#Text>
12. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
13. Про Державне агентство земельних ресурсів України : Указ Президента України від 08.04.2011 р. №445/2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/445/2011#Text>
14. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

Основна література:

1. Земельне право України навч. посіб. / Є. І. Федик [та ін.]. Львів : Новий Світ 2000, 2015. 220 с.
2. Земельне право України : Навчальний посібник / За загальною редакцією Мироненко В. П. Київ: Алерта, 2018. 350 с.
3. Земельне право України: загальна частина: навч. посібн. / А.І. Ріпенко, О.М. Пашенко. Київ : ВД «Дакор», 2016. 236 с.
4. Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія / Н.Р. Кобецька. ІваноФранківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.
5. Мироненко В.П. Земельне право України: Навчальний посібник / За загальною редакцією В. П. Мироненко. К.: Алерта, 2018. 350 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб сайт Верховної Ради України.
2. <https://land.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру.
3. <https://www.007.org.ua/> – Пошуково-аналітична система «007».
4. <http://eia.menr.gov.ua/search> – реєстр ОВД.
5. <https://dabi.gov.ua/declare/list.php> – реєстр ДАБІ.
6. <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch> – реєстр Мін'юсту.
7. <https://map.land.gov.ua/kadastrova-karta> – публічна кадастрова карта Держгеокадастру.
8. <http://reyestr.court.gov.ua/> – реєстр судових рішень
9. <https://court.gov.ua/> – портал «Судова влада».
10. <http://geoinf.kiev.ua/wp/interaktyvni-karty-spetsdozvoliv.htm> – відкрита карта дозволів від Держгеонадра на використання надр.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;

- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YQj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проєктної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Усне опитування на практичному занятті	10	3	30
Індивідуальні завдання	10	1	10
Реферат, есе	2	15	30
Контрольна робота, тестове завдання	1	30	30
Всього:	100		